

شناخت، رفتار، یادگیری

مدل ساختاری رابطه تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی زوجین با الگوی فرزندپروری دموکراتیک با نقش واسطه‌ای حس انسجام

فرشته معینی^۱، ن رضا حسین پور^{۲*}، علیرضا جعفری^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استادیار، مدیریت آموزش عالی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم اجتماعی و فرهنگی، دانشگاه جامع امام حسین، تهران، ایران

۳. استاد یارگروه روانشناسی، واحد بین الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، کیش، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: hosseinpour_reza@yahoo.com

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۰۴/۲۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۶/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۵

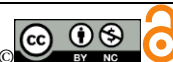
تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل ساختاری رابطه تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی زوجین با الگوی فرزندپروری دموکراتیک با نقش واسطه‌ای حس انسجام انجام شد. روش پژوهش همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر والدین دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود که ۶۳۹ نفر از آنان با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات مقیاس‌های شاخص تنیدگی والدین (۱۹۹۰)، الگوهای ارتباطی زوجین کریستنسن و سالوی (۱۹۸۴)، حس انسجام خود اتونوفسکی (۱۹۹۳) و پرسشنامه فرزند پروری مقتدرانه رابینسون و همکاران (۲۰۰۱) بود. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری تحلیل شدند. نتایج نشان داد شاخص تنیدگی، اجتناب، متوقع/کناره‌گیر، انتقاد/دفاع رابطه منفی و معناداری با فرزندپروری مقتدرانه ($P < 0/01$) داشتند. حس انسجام و تعاملات سازنده رابطه مثبت و معناداری با فرزندپروری مقتدرانه ($P < 0/01$) نشان دادند. نتایج مدل‌یابی نشان داد مدل از برازش مطلوبی برخوردار است و حس انسجام توانست نقش واسطه‌ی مابین شاخص تنیدگی والدین، تعاملات سازنده و متوقع/کناره‌گیر با فرزندپروری دموکراتیک (مقتدرانه) را ایفا نماید. در نهایت نتایج نشان داد که متغیرهای شاخص تنیدگی والدین، الگوهای ارتباطی زوجین و حس انسجام بر فرزندپروری تاثیرگذار می‌باشند.

کلیدواژه‌گان: تنیدگی والدین، الگوهای ارتباطی زوجین، حس انسجام، فرزندپروری مقتدرانه.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

شبهه استناددهی: معینی، فرشته، حسین پور، رضا، و جعفری، علیرضا. (۱۴۰۳). مدل ساختاری رابطه تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی زوجین با الگوی فرزندپروری دموکراتیک با نقش واسطه‌ای حس انسجام. شناخت، رفتار، یادگیری، (۳)، ۹۹-۱۱۴.

Cognition, Behavior, Learning

The Structural Model of the Relationship Between Parental Stress and Couple Communication Patterns with the Democratic Parenting Style: The Mediating Role of Sense of Coherence

Freshteh Moeini¹, Reza Hosseinpour^{2*}, Alireza Jafari³

1. PhD Student in Educational Psychology, Department of Psychology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Higher Education Management, Department of Educational Sciences, Faculty of Social and Cultural Sciences, Imam Hossein University, Tehran, Iran

3. Department of Psychology, Kish international Branch, Islamic Azad University, Kish, Iran

*Corresponding Author's Email: hosseinpour_reza@yahoo.com

Submit Date: 2024-07-17

Revise Date: 2024-08-24

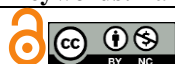
Accept Date: 2024-09-15

Publish Date: 2024-09-20

Abstract

The present study aimed to examine the structural model of the relationship between parental stress and couple communication patterns with the democratic parenting style, considering the mediating role of the sense of coherence. The research method was correlational. The statistical population consisted of parents of elementary school students in Tehran during the 2022–2023 academic year, from which 639 individuals were selected using cluster sampling. Data collection instruments included the Parenting Stress Index (Abidin, 1990), the Couple Communication Patterns Scale (Christensen & Sullaway, 1984), the Sense of Coherence Scale (Antonovsky, 1993), and the Authoritative Parenting Questionnaire (Robinson et al., 2001). Data were analyzed using Pearson's correlation coefficient and structural equation modeling. The results indicated that stress index, avoidance, demand/withdraw, and criticism/defensiveness had a significant negative relationship with authoritative parenting ($P < 0.01$). Moreover, the sense of coherence and constructive interactions showed a significant positive relationship with authoritative parenting ($P < 0.01$). The modeling results demonstrated that the model had an acceptable fit, and the sense of coherence played a mediating role between parental stress index, constructive interactions, and demand/withdraw with democratic (authoritative) parenting. Ultimately, the findings indicated that parental stress index, couple communication patterns, and the sense of coherence influence parenting.

Keywords: *Parental stress, Couple communication patterns, Sense of coherence, Authoritative parenting*

How to cite: Moeini, F., Hosseinpour, R., & Jafari, A. (2024). The Structural Model of the Relationship Between Parental Stress and Couple Communication Patterns with the Democratic Parenting Style: The Mediating Role of Sense of Coherence. *Cognition, Behavior, Learning*, 1(3), 99-114.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

پرورش فرزندان^۱، از مهم‌ترین وظایفی است که پدر و مادر بر عهده دارند. رسالت آن‌ها آفرینندگی و سازمان دادن فرزند به منظور نیل به انسانی کامل، پویا و مؤثر است تا برای بقاء خود، صیانت نفس و پذیرش مسئولیت والدینی و اجتماعی قابلیت یابد ([Abedini Baltork & Mir](#)). [Shamsi, 2019](#)، سبک‌های فرزندپروری، به روش‌های ویژه مورد اتخاذ والدین، به صورت مجزا و در تعامل با یکدیگر گفته می‌شود که بر شخصیت فرزندان تأثیر شایان توجهی می‌گذارد ([Brummer et al., 2021](#)). به گفته آلفرد آدلر، شخصیت یک فرد در اوایل کودکی شروع به رشد می‌کند. او باور داشت استراتژی‌های مقابله‌ای مادام‌العمر که توسط هر فرد اتخاذ می‌شود به میزان ارتباط عمیق او با خانواده بستگی دارد. وقتی تشویق می‌شوند، احساس اعتماد به نفس و ارزشمندی می‌کنند و هنگامی که ناامید می‌شوند، احساس افسردگی کرده و تمایل به تسلیم شدن دارند ([Makwana et al., 2023](#)). پیشینه پژوهشی نشان داده است در بین سبک‌های فرزندپروری، سبک دموکراتیک که در بعضی متون با عنوان مقتدرانه هم معرفی شده است، به عنوان یک الگوی فرهنگی برای بهزیستی کودک، بایستی مورد توجه ویژه قرار بگیرد ([Zhussipbek & Nagayeva, 2022](#)). بنا بر نظر بامریند، منظومه‌ای از نگرش در مورد فرزند، نحوه برقراری ارتباط، روش نگه داری فرزند و جو عاطفی حاکم بر فضای رفتاری والدین منجر به ایجاد سبک پرورشی خواهد شد و در میان سبک‌های فرزندپروری که مشتمل بر سبک غفلت‌ورز (سهل‌گیرانه)، سخت‌گیرانه (مستبدانه) و دموکراتیک (مقتدرانه)، هستند، والدین دموکرات گرما و صمیمیت بیشتر، کنترل مثبت و سطح انتظارات منطقی‌تری در شیوه پرورشی خود دارند ([Xien & Zakaria, 2022](#)). فرزندپروری دموکراتیک، تعامل با فرزندان در محیطی گرم و بر اساس نگرش برابری به همراه احترام متقابل، محکم و دوستانه را ایجاد می‌کند تا فرزندان حق انتخاب، مشارکت و یگانگی با خانواده و جامعه را احساس کرده و در مسیر رسیدن به اهداف مشترک، نقشی فعال ایفا کنند ([Hidayatullah et al., 2023](#)). پیشینه پژوهشی، حاکی از آن است که فرزندپروری دموکراتیک با افزایش: انگیزه یادگیری، خودکارآمدی، تعاملات صحیح اجتماعی، هوش هیجانی، بلوغ مدرسه، کیفیت مطالعه، تفرد، کاهش اضطراب، استرس تحصیلی، معنویت و نیز کاهش استفاده از گوشی‌های هوشمند، رابطه مثبت دارد ([Harahap & Sahputra, 2023; Hidayatullah et al., 2023; Rambe et al., 2023; Sahureka & Soetjningsih, 2023](#)). چنانچه والدین تحت تنیدگی و استرس قرار داشته باشند، احتمالاً احساس ناامیدی می‌کنند و اغلب نسبت به احساسات خود آگاهی ندارند ([Liu & Vazsonyi, 2024](#))؛ به این ترتیب، علیرغم توانایی‌های خود نمی‌توانند مهارت‌های فرزندپروری را بروز دهند ([Lanyi et al., 2022](#)). تنیدگی والدینی از پاره‌ای از ویژگی‌های فرزند، مانند فرون‌طلبی و بی‌توجهی/بیش‌فعالی، برخی خصیصه‌های والدین چون: افسردگی و حس صلاحیت و یا موقعیت‌های متنوعی که با ایفای نقش والدینی به طور مستقیم مرتبط هستند ([Levterova-Gadjalova & Fyodorova-Radicheva, 2024](#)) همچون روابط همسر و سلامت والد، ناشی می‌شود. مسئولیت جدیدی که همسران به عنوان والدین به عهده دارند، به خودی خود، استرس‌زاست و گاه ممکن است منجر به احساس ناکارآمدی در نقش والدگری شود. بخصوص زمانی که حس می‌کنند که قادر به کنترل شرایط نیستند، این احساس عدم کنترل، تنش بیشتری برای آن‌ها به همراه می‌آورد ([Aprianti et al., 2024](#)). افزایش تنیدگی یا استرس فرزندپروری کاملاً بر سبک فرزندپروری والدین تأثیرگذار است و آن‌ها را به سمت سبک سهل‌گیرانه یا غفلت‌ورز سوق می‌دهد ([Chang et al., 2023](#)). پونیانونت و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهشی بر روی همسران دارای فرزند به این نتیجه دست یافتند که ارتباط سازنده بین زوجها و سازگاری آن‌ها با یکدیگر؛ به ویژه در شوهران؛ بر شیوه‌های فرزندپروری در آن خانواده تأثیرات قابل توجهی خواهد داشت. الگوهای ارتباطی در خانواده بر رفتارهای ارتباطی بین والدین و با فرزندان تمرکز دارد ارتباطات والدین با همدیگر بر اجتماعی شدن کودک، روابط والد-کودک و نحوه واکنش فرزندان، تأثیر می‌گذارد ([Punyanunt-Carter et al., 2019](#)). آنها (۲۰۱۳)، در پژوهش خود نشان داد که سطوح بالاتر الگوی ارتباطی مخرب به طور معناداری با سطوح بالاتر نگرش‌های فرزندپروری مستبدانه مرتبط است در حالی که سطوح بالاتر الگوی ارتباط سازنده با سطوح پایین‌تر سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه مرتبط است ([Anahar Delibalta, 2013](#)). بدیهی

¹ parenting styles

است تعارض و عدم ارتباط صحیح بین همسران به روابط زوجین، محدود نمی‌شود و بر روابط آنان با فرزندان هم اشاعه پیدا خواهد کرد (Lavaf & Shokri, 2021). والدینی که تمایل به استفاده از جهت گیری مکالمه در روابط دارند، گرایش به استفاده از فرزندپروری دموکراتیک را بیشتر نشان می‌دهند تا در تعامل، بحث و گفتگو آزادانه و راحت عمل کنند (Abdullah & Salim, 2020). عملکرد خانواده که با توجه به مدل رفتاری مک مستتر، که شامل هفت جزء حل مسئله، ارتباط، نقش ها، پاسخ گویی عاطفی، مشارکت عاطفی، کنترل رفتار و عملکرد عمومی است، با احساس انسجام بالا در میان اعضا، تقویت (Heydari et al., 2022) و بر کیفیت فرزندپروری و نتایج رشد کودک تأثیر می‌گذارد (Donato et al., 2023). حس انسجام^۱ یک ویژگی شخصیتی است که موجب نگاه فرد به زندگی و مشکلات آن به شیوه‌ای می‌شود که سازگاری با مشکلات را آسان تر می‌سازد (Fazeli et al., 2022). حس انسجام به عنوان یک ویژگی مثبت همراه با سبک فرزند پروری مقتدرانه مادر به عنوان یک عامل زمینه‌ای بهینه برای فرزندان است تا آن‌ها را در برابر رشد ناسازگار و مشکلات برون‌زا حفاظت کند (Konaszewski et al., 2021). مو و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی که بر روی دانش آموزان چینی انجام شد نشان دادند، حس انسجام، گرمی و پذیرش مادر که از الگوهای ارتباطی مقتدرانه است تا حد زیادی می‌تواند رفتارهای مشکل زای کودک را در طول زمان مدیریت و نسبت به کاهش آن‌ها منجر شود (Mo et al., 2023). حس انسجام خود، رابطه بین شاخص تنیدگی والدین و استفاده از سبک فرزندپروری دموکراتیک را واسطه می‌کند و به کاهش احساس تنیدگی و افزایش شادکامی و سبک فرزندپروری دموکراتیک منجر می‌شود (Khatua, 2021). هارتینی (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان داد بین شاخص تنیدگی والدین و حس انسجام، به دلیل عناصر پذیرش و درک موقعیت، همچنین احساس کنترل و مدیریت، رابطه منفی و معناداری وجود دارد به این ترتیب، والدینی که از نظر تنیدگی سطح پایینی را دارند حس انسجام بالا و از سوی دیگر، مادرانی که سطح بالاتری از تنیدگی را دارا هستند، بنا به شرایط ذهنی و فیزیولوژیکی، حس انسجام پایین تری را تجربه خواهند کرد (Hartini, 2020). خانی و آقایی (۱۴۰۱) در پژوهش خود نشان دادند، زوجین دارای تعارض که تعاملات سازنده با یکدیگر نداشتند، در این جهت گیری درونی برای رویارویی با رویدادهای زندگی، دارای حس انسجام پایین تری نسبت به زوجین سازگار دارند (Khani & Aghaei, 2022).

با عنایت به موارد یاد شده در باب اهمیت ارتباط صحیح در خانواده، انجام این پژوهش ضرورت داشت، افزون بر این در پژوهش حاضر، مطالعه نقش میانجی حس انسجام می‌تواند رهنمودهایی ارائه کند که رابطه تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی با سبک فرزندپروری مقتدرانه عمیق تر تبیین شود. در راستای هدف پژوهش، این فرضیه مطرح شد که مدل ساختاری رابطه تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی زوجین با الگوی فرزندپروری دموکراتیک با نقش واسطه‌ای حس انسجام از برآزش خوبی برخوردار است.

روش‌شناسی

روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری والدین دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می‌باشد. با توجه به نظریه کلاین (۲۰۱۶) که بیان می‌کند، در روش‌شناسی مدل‌یابی معادلات ساختاری تعیین حجم نمونه می‌تواند بین ۵ تا ۱۵ مشاهده به ازای هر متغیر اندازه‌گیری تعیین شود، با در نظر گرفتن ۰/۱۹ برای اندازه اثر، توان ۰/۸۰، تعداد ۷ متغیر مکنون، ۷۳ گویه به عنوان متغیر آشکار، و آلفای ۰/۰۵ جهت دستیابی به بازه اطمینان ۰/۹۵، حجم نمونه ۶۳۹ نفر در نظر گرفته شد. شیوه نمونه‌گیری، تصادفی خوشه‌ای بود. ابتدا از نظر جغرافیایی تهران را به پنج قسمت شمال، شرق، غرب، جنوب، مرکز تقسیم کرده سپس مناطق ۲۲ گانه که در این محدوده‌های جغرافیایی قرار داشتند مشخص شد، پس از آن از هر قسمت منطقه‌ای به تصادف انتخاب شد که مناطق انتخابی از: شمال: منطقه یک، مرکز: منطقه ده، شرق: منطقه سیزده، غرب: منطقه پنج، و جنوب: منطقه بیست را شامل شدند. سپس در هر منطقه یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه به تصادف انتخاب شد. با مراجعه به مدارس، دو کلاس به صورت تصادفی مشخص شد و پرسشنامه‌ها در اختیار والدین قرار گرفت. به والدین در جهت اصل رازداری و رضایت آگاهانه اطمینان خاطر داده شد. به این ترتیب، ۶۵۸ نفر به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند که

¹ Sense of cohesion

نشان دهنده نرخ پاسخدهی ۰/۸۸ بود. در پایان پس از کنار گذاردن ۱۹ پاسخ نامه به دلیل ناقص بودن اطلاعات، ۶۳۹ پاسخ نامه معتبر به تحلیل راه یافتند. داده‌ها بوسیله پرسشنامه‌های زیر جمع‌آوری شدند.

پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری رایبسون و همکاران: پرسشنامه سبک فرزندپروری یک آزمون ۳۲ سؤالی در مقیاس لیکرت به صورت هرگز، گاهی، تقریباً (متوسط)، بیشتر وقت‌ها و همیشه است. سؤال‌های این پرسشنامه برای اندازه‌گیری سه سبک مقتدر (دموکراتیک)، مستبد و سهل‌گیر بر پایه نظریه و سبک‌های فرزندپروری بامریند تنظیم و تدوین گردیده است. این پرسشنامه علاوه بر سه سبک فرزندپروری دارای ۷ بعد ارتباطی است. سبک دموکرات دارای ابعاد یا مؤلفه‌های پیوند گرم و حمایتی، استدلال / القا و استقلال می‌شود. در این پرسشنامه سبک مستبد شامل سه بعد است، بعد اجباری بدنی، خشونت کلامی و غیر استدلالی/ تنبیهی. سرانجام سبک سهل‌گیر دارای یک بعد یعنی بعد سهل‌گیری می‌شود. که بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (هرگز تا همیشه) نمره گذاری شده است. نمره برش در این سبک از فرزند پروری ۳۸ می‌باشد، هر چه فرد نمره بالاتر از ۳۸ در این پرسشنامه به دست بیاورد، به آن معنی است که گرایش بیشتری به سبک تربیتی دموکراتیک دارد. این پرسشنامه را علیزاده (۱۳۷۹) به فارسی ترجمه کرده است. اعتبار درونی برای مقیاس اقتداری در کودکان عادی را ۰/۹۰ به دست آورد. در پژوهش علیشیری (۱۳۹۲)، ضریب آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه، ۰/۸۹ محاسبه شده است (Alishiri, 2013).

مقیاس شاخص تنیدگی والدین، فرم کوتاه: فرم کوتاه شده این مقیاس مشتمل بر ۳۶ سوال و ۳ مولفه شامل آشفتگی والدینی، تعاملات ناکارآمد والد- فرزند و ویژگی‌های کودک مشکل‌آفرین می‌باشد و بر اساس طیف لیکرت به سنجش استرس والدینی می‌پردازد. برای هر زیر مقیاس ۱۲ سوال در نظر گرفته شده است. زیر مقیاس آشفتگی والدین، احساس تنش والدین در خصوص فرزندپروری را برحسب استرس‌های شخصی دیگر اندازه می‌گیرد. زیر مقیاس ویژگی‌های کودک مشکل‌آفرین نشان دهنده رفتارهایی از جانب کودکان است که موجب آسان‌تر یا دشوارتر شدن امر فرزندپروری می‌شود. زیر مقیاس تعاملات ناکارآمد والد- کودک نیز به انتظارات والدین از کودک می‌پردازد. به این ترتیب که رفتار مورد انتظار از سوی والدین چگونه بر فرزندپروری تأثیر می‌گذارد. نحوه پاسخ‌گویی به سوالات بدین ترتیب است که والد در بین گزینه‌ها موردی را که بیشتر در مورد خودش صدق می‌کند را در یک مقیاس ۵ درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم علامت می‌زند (بابکری و همکاران، ۱۳۹۷). نمره برش برای مقیاس شاخص تنیدگی والدین در کل ۹۰ در نظر گرفته شده است که نمره بالاتر از میانگین در کل مقیاس معرف استرس و تنیدگی بالا در والدین می‌باشد. ضریب پایایی برای این ابزار در پژوهش بابکری و همکاران (۱۳۹۷) برای شاخص تنیدگی ۰/۸۹ و دامنه همبستگی تنیدگی والدین با از ۰/۲۳ تا ۰/۶۸ محاسبه و همه ضرایب در سطح ۰/۰۱ معنی دار بودند. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد آشفتگی والدین، تعاملات ناکارآمد والد- فرزند و ویژگی‌های کودک مشکل‌آفرین به ترتیب، ۰/۸۷۷، ۰/۹۰۷ و ۰/۹۴۶ به دست آمد (Babakri et al., 2018).

پرسشنامه الگوهای ارتباطی فرم کوتاه: کریستین و سالووی، ۱۹۸۴ این پرسشنامه را به منظور بررسی الگوهای ارتباطی متقابل زوج‌ها طراحی نمودند. این ابزار دارای ۱۱ گویه است که به منظور برآورد ارتباط زناشویی طراحی شده است. با اختصاص ۴ بعد در پرسشنامه کوتاه شده، آیت‌های ۱ تا ۳ تعاملات سازنده، ۴ و ۵ زن متوقع/مرد کناره‌گیر، ۶ و ۷ مرد متوقع/زن کناره‌گیر، آیت‌های ۸ تا ۱۰ بعد انتقاد/دفاع و آیت‌های ۱۱ بعد اجتناب را می‌سنجد در یک مقیاس نه درجه‌ای لیکرت از اصلاً امکان ندارد= نمره ۱ تا خیلی امکان دارد= نمره ۹ درجه‌بندی شده است. نمره برش برای هر گویه ۴/۵ است. نمره بالا در مقیاس تعاملات سازنده، بیانگر ارتباط مناسب و نمره‌های پایین نشان دهنده ارتباط نامناسب است. نمره بالا در مقیاس‌های متوقع/کناره‌گیر، انتقاد/دفاع و اجتناب نشان دهنده ارتباط نامناسب و نمره پایین نشان دهنده ارتباط مناسب است. آلفای کرونباخ در پژوهش رحیمی، ماوندی و زارع (۱۳۹۷)، برای این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برای انتقاد/دفاع، تعاملات سازنده، مرد متوقع/زن کناره‌گیر و زن کناره‌گیر/مرد متوقع به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۶۵، ۰/۶۶ و ۰/۶۳ بدست آمد. آلفای کرونباخ پژوهش حاضر برای مولفه تعاملات سازنده ۰/۷۶۷، زن متوقع/مرد کناره‌گیر ۰/۶۱، مرد متوقع/زن کناره‌گیر ۰/۵۴، انتقاد دفاع ۰/۷۱۹ و اجتناب به دلیل تک متغیر بودن ۱ برآورد شد (Rahimi et al., 2018).

پرسشنامه حس انسجام خود آنتونوفسکی: حس انسجام را به صورت یک جهت گیری شخصی به زندگی تعریف می‌شود و این کنترل از طریق سه مفهوم اساسی که شامل موارد زیر می‌باشد صورت می‌پذیرد: ۱- قابل درک بودن، ۲- قابل مدیریت بودن، ۳- معنی دار بودن. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت است و هر سوال هفت گزینه دارد که از یک تا هفت درجه بندی شده اند. سوالات ۱، ۲، ۷ و ۱۰ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. باید متذکر شد هر شماره یا درجه انتخاب شده توسط تکمیل کننده، نمره همان سوال محسوب می‌شود. نمره بین ۱۳ تا ۲۶، حس انسجام پایین است؛ نمره بین ۲۶ تا ۵۲، حس انسجام متوسط است و نمره بالاتر از ۵۲، حس انسجام بالا است. همچنین حداکثر نمره ۹۱ خواهد بود. آنتونوفسکی میزان پایایی این پرسشنامه را بین دامنه ۰/۷۰ تا ۰/۹۲ گزارش کرده است (بدوی و زینالی، ۱۳۹۸). در ایران محمدزاده و همکاران آلفای کرونباخ پرسشنامه ۱۳ سوالی را در دانشجویان پسر و دختر به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۷۸ و ضریب اعتبار و بازآزمایی را ۰/۶۶ به دست آوردند (عینی و همکاران، ۱۳۹۹). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد معناداری، ۰/۹۵۳، قابل درک بودن، ۰/۹۰۷ و مدیریت پذیری، ۰/۹۴۴ به دست آمد.

تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از پرسشنامه ابتدا از طریق آمار توصیفی و سپس آمار استنباطی انجام شد. در این پژوهش از مدل معادلات ساختاری و نرم افزارهای SPSS و LISREL جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها استفاده گردید.

یافته‌ها

داده‌های مربوط به ۶۳۹ شرکت کننده تحلیل شد.

جدول ۱. نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی اعضای نمونه پژوهش

متغیر	فراوانی	درصد
والدین	مادر	۵۱۱
	پدر	۱۲۸
سن	۲۰-۳۰	۴۲
	۳۰-۴۰	۳۰۴
	۴۰-۵۰	۲۶۴
	۵۰-۶۰	۲۹
تعداد فرزندان	یک فرزند	۲۴۰
	دو فرزند	۳۷۲
	سه فرزند	۲۶
تحصیلات	چهار و بیشتر	۱
	دیپلم	۲۰۲
	کاردانی	۸۱
	کارشناسی	۲۴۰
	کارشناسی ارشد	۹۲
	دکتر و بالاتر	۲۴

در جدول شماره ۱ اطلاعات جمعیت شناختی مربوط به اعضای نمونه مورد مطالعه شامل جنسیت والدین، سن، تعداد فرزندان و تحصیلات والدین ارائه شده است.

جدول ۲. توصیف آماری و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر پژوهش	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. شاخص تنیدگی والدین	۶۹/۵۲	۲۶/۲۷	۱						
۲. اجتناب	۴/۳۸	۲/۶۳	۰/۲۸۹**	۱					
۳. تعاملات سازنده	۱۶/۰۱	۵/۲۳	-۰/۲۲۹**	۰/۰۶۵	۱				
۴. متوقع/کناره گیر	۱۶/۹۶	۶/۳۴	۰/۳۲۴**	۰/۴۲۷**	۰/۱۰۴**	۱			
۵. انتقاد/دفاع	۱۲/۱۵	۴/۲۳	-۰/۳۳۸**	۰/۲۰۱**	-۰/۱۶۸**	۰/۵۵۴**	۱		
۶. حس انسجام	۵۶/۶۳	۸/۷۸	-۰/۱۱۷**	-۰/۱۸۱**	۰/۲۳۷**	-۰/۴۰۲**	-۰/۰۳۱	۱	
۷. فرزندپروری مقتدرانه	۵۹/۳۷	۸/۹۶	-۰/۳۶۲**	-۰/۰۷۵	۰/۱۸۳**	-۰/۰۹۲*	-۰/۱۱۱**	۰/۲۵۲**	۱

** معنی داری در سطح ۰/۰۱

در جدول ۲ اطلاعات توصیفی متغیرها شامل میانگین، انحراف معیار به همراه ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش ارائه شده است. یافته‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار نشان داد. متغیر شاخص تنیدگی با میانگین ۶۹/۵۲ در وضعیت پایین نسبت به نقطه برش ابزار، متغیر اجتناب با

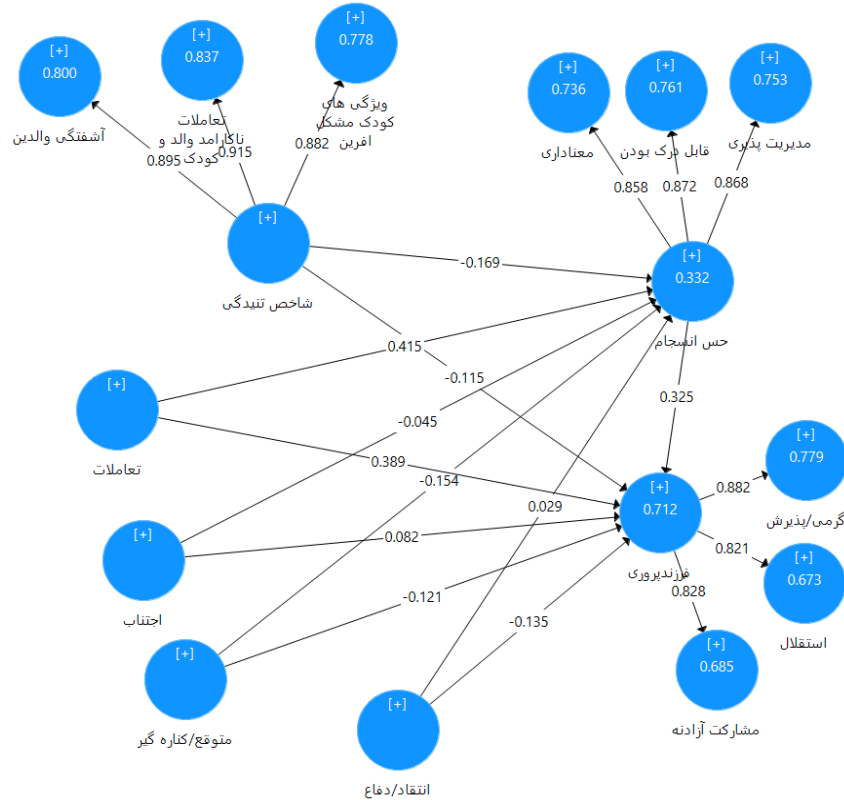
میانگین ۴/۳۸ در وضعیت پایین نسبت به نقطه برش ابزار، متغیر تعاملات سازنده با میانگین ۱۶/۰۱ در وضعیت بالا نسبت به نقطه برش ابزار، متغیر متوقع/کناره گیر با میانگین ۱۶/۹۶ در وضعیت پایین نسبت به نقطه برش ابزار، متغیر انتقاد/دفاع با میانگین ۱۲/۱۵ در وضعیت پایین نسبت به نقطه برش ابزار بودند. همچنین یافته‌های ماتریس همبستگی نشان داد، همبستگی بین تعاملات سازنده زوجین و حس انسجام با فرزند پروری دموکراتیک مثبت و همبستگی بین شاخص تنیدگی والدین، انتقاد/دفاع با فرزند پروری دموکراتیک ($P < 0/01$)، و همبستگی متوقع/کناره گیر با فرزند پروری مقتدرانه ($P < 0/05$) منفی و معنی دار بود. پیش از استفاده از آزمون‌های مدلسازی معادلات ساختاری و تحلیل مسیر پیش فرض‌های آن‌ها شامل نرمالیت، تحمل و تورم واریانس و دوربین و اتسون به شرح زیر انجام شد:

جدول ۳. مفروضه نرمال بودن و همخطی متغیرهای پژوهش

متغیرها	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس	دوربین واتسون
شاخص تنیدگی والدین	۱/۱۰	۰/۷۹۸	۰/۷۷۱	۱/۲۳	۲/۰۵
اجتناب	۰/۴۰۴	-۱/۰۴۳	۰/۷۵۵	۱/۱۵	۲/۰۵
تعاملات سازنده	-۰/۲۷۳	۰/۱۲۴	۰/۸۶۱	۱/۱۶۲	۲/۰۵
متوقع/کناره گیر	۰/۳۵۶	۰/۲۹۹	۰/۵۳۸	۱/۰۲	۲/۰۵
انتقاد/دفاع	-۰/۰۱۳	-۰/۷۲۷	۰/۶۲۷	۱/۳۲	۲/۰۵
حس انسجام	-۰/۲۵۱	-۰/۴۳۴	۰/۹۲۴	۱/۰۷	۲/۰۵
فرزندپروری دموکراتیک	-۱/۱۲۲	-۱/۴۶	-	-	-

با توجه به جدول شماره ۳ هیچ کدام از مقادیر کجی و کشیدگی بیشتر از دامنه ۳ تا ۳- نبود. فرض استقلال خطاها با آماره دوربین واتسون برای محاسبه معادلات رگرسیونی مدل پژوهش بررسی شد. از آنجا که مقادیر قابل قبول برای دوربین واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ می‌باشد، مقدار بدست آمده برای دوربین واتسون (۲/۰۵) حاکی از برقراری مفروضه استقلال خطاها در بین متغیرهای پیش‌بین است. از طرفی مفروضه ضریب

همخطی بودن متغیرها به کمک عامل تورم واریانس و ضریب تحمل بررسی شد. مقادیر ضریب تحمل متغیرهای پیش بین از صفر و مقادیر تورم واریانس متغیرهای پیش بین از عدد ۲ باید فاصله داشته باشند که نشان دهنده عدم همخطی در متغیرهای پیش بین است. به منظور بررسی نقش میانجی حس انسجام در رابطه بین شاخص تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی با فرزند پروری دموکراتیک، از تحلیل مسیر استفاده شد.

شکل ۱. مدل اندازه‌گیری در حالت تخمین ضرایب استاندارد

در شکل ۱ با توجه به اینکه بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۶ می‌باشند، می‌توان گفت که رابطه بین عامل‌ها به عنوان سازه با ابعاد شان در حد بسیار مطلوب قرار دارد.

جدول ۴. اثرهای مستقیم بین متغیرهای پژوهش

شاخص‌های روابط	ضریب مسیر	انحراف استاندارد	مقدار t	مقدار p	نتیجه
شاخص تنیدگی < حس انسجام	-۰/۱۶۹	۰/۰۷۷	۲/۱۹۰	۰/۰۲۹	پذیرش
اجتناب < حس انسجام	-۰/۰۴۵	۰/۰۶۳	۰/۷۱۳	۰/۲۵۶	عدم پذیرش
تعاملات سازنده < حس انسجام	۰/۴۱۵	۰/۰۹۶	۴/۳۳۳	۰/۰۰۰	پذیرش
متوقع/کناره گیر < حس انسجام	-۰/۱۵۴	۰/۰۵۶	۲/۷۳۵	۰/۰۰۶	پذیرش
انتقاد/دفاع < حس انسجام	۰/۰۲۹	۰/۰۳۹	۰/۷۶۵	۰/۴۴۵	عدم پذیرش
شاخص تنیدگی والدین < فرزند پروری دموکراتیک	-۰/۱۱۵	۰/۰۵	۲/۳۰۶	۰/۰۲۱	پذیرش
اجتناب < فرزندپروری دموکراتیک	۰/۰۸۲	۰/۰۷۲	۱/۱۳۷	۰/۲۵۶	عدم پذیرش
تعاملات سازنده < فرزندپروری دموکراتیک	۰/۳۸۹	۰/۰۸۵	۴/۵۶۰	۰/۰۰۰	پذیرش
متوقع/کناره گیر < فرزندپروری دموکراتیک	-۰/۱۲۱	۰/۰۴۱	۲/۹۷۱	۰/۰۰۳	پذیرش
انتقاد/دفاع < فرزندپروری دموکراتیک	-۰/۱۳۵	۰/۰۲۴	۵/۵۳۵	۰/۰۰۰	پذیرش
حس انسجام < فرزندپروری دموکراتیک	۰/۳۲۵	۰/۰۲۷	۱۲/۰۴۱	۰/۰۰۰	پذیرش

در جدول ۴ اثرهای مستقیم بین متغیرهای مدل ارائه شده است. بر اساس نتایج به دست آمده، شاخص تنیدگی والدین ($P < 0.029$, $\beta = -0.169$) و متوقع/کناره گیر ($P < 0.006$, $\beta = -0.154$) به صورت منفی و تعاملات سازنده ($P < 0.000$, $\beta = -0.415$) به صورت منفی و معنادار با حس انسجام رابطه دارند. انتقاد/دفاع و اجتناب رابطه معناداری در این پژوهش با حس انسجام نشان ندادند. شاخص تنیدگی ($P < 0.021$, $\beta = -0.115$)، متوقع/کناره گیر ($P < 0.003$, $\beta = -0.121$) و انتقاد/دفاع ($P < 0.000$, $\beta = -0.135$) رابطه منفی و تعاملات سازنده ($P < 0.000$, $\beta = 0.389$) و حس انسجام ($P < 0.000$, $\beta = 0.325$) رابطه مثبت و معنادار با فرزندپروری دموکراتیک داشتند. از طرفی متغیر اجتناب رابطه معناداری با فرزندپروری مقتدرانه یا دموکراتیک در این پژوهش نشان نداد.

جدول ۵. ضریب مسیر اثر غیر مستقیم شاخص تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی بر فرزندپروری دموکراتیک از طریق حس انسجام

شاخص‌های روابط	مسیر غیرمستقیم	مسیر کل	مقدار T	مقدار P	شاخص VAF	نتیجه
شاخص تنیدگی والدین < حس انسجام < فرزندپروری دموکراتیک	-0.055	-0.17	2.173	0.03	0.32	میانجی جزئی
اجتناب < حس انسجام < دموکراتیک	-0.015	0.067	0.725	0.469	---	میانجی نبود
تعاملات سازنده < حس انسجام < دموکراتیک	0.135	0.524	4.064	0.000	0.26	میانجی جزئی
متوقع/کناره گیر < حس انسجام < فرزندپروری دموکراتیک	-0.05	-0.17	2.642	0.005	0.29	میانجی جزئی
انتقاد/دفاع < حس انسجام < دموکراتیک	0.01	-0.13	0.763	0.446	----	میانجی نبود

طبق جدول ۵ حس انسجام برای متغیرهای شاخص تنیدگی والدین ($P < 0.03$, $VAF = 0.32$)، تعاملات سازنده ($P < 0.000$, $VAF = 0.26$) و متوقع/کناره گیر ($P < 0.005$, $VAF = 0.29$) با فرزندپروری دموکراتیک نقش میانجی را ایفا کرد، اما در رابطه اجتناب و انتقاد/دفاع با فرزندپروری دموکراتیک نتوانست نقش میانجی را ایفا کند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌ها نشان داد شاخص تنیدگی والدین با سبک فرزندپروری دموکراتیک رابطه منفی دارد، به این ترتیب که با افزایش شاخص تنیدگی در والدین، استفاده از سبک فرزندپروری دموکراتیک، کاهش پیدا می‌کند و با کاهش تنیدگی، اتخاذ سبک فرزندپروری دموکراتیک بالا می‌رود. این یافته با مطالعه چانگ، لانیر و وانگ (۲۰۲۰) و چانگ و همکاران (۲۰۲۳)، همسو بود (Chang et al., 2023; Chung et al., 2020). در تبیین این یافته، می‌توان چنین استدلال کرد که تنیدگی بیشتر والدین با افزایش استفاده از فرزندپروری استبدادی و نزدیکی کمتر والد-کودک همراه است و حمایت از سلامت روانی والدین هم برای آن‌ها و هم برای فرزندانشان مهم خواهد بود.

تجزیه و تحلیل‌ها نشان داد، حس انسجام خود در رابطه با شاخص تنیدگی والدین و فرزندپروری دموکراتیک، نقش واسطه‌گری جزئی را دارا بود، پس شاخص تنیدگی والدین با واسطه‌گری حس انسجام، بر سبک فرزندپروری دموکراتیک، تاثیر غیر مستقیم، منفی و معنادار داشت که نشان می‌دهد، والدینی که شاخص تنیدگی پایین و حس انسجام بالاتری داشتند، گرایش به استفاده از سبک فرزندپروری دموکراتیک داشتند. این نتایج با مطالعه چانگ و همکاران (۲۰۲۳)، همسو بود (Chang et al., 2023). در تبیین این یافته می‌توان گفت که استرس و تنیدگی که از وظایف پدر و مادر و مسائل مربوط به فرزندان ایجاد می‌شود می‌تواند به رابطه آنان در خانه آسیب وارد کند، آن‌ها را به سمت سبک تربیتی خشن سوق دهد و به همین شکل بر سلامت روان کودکان و زندگی اجتماعی شان تأثیر منفی بر جای گذارد. حس انسجام به لحاظ ادراک محیط معنادار قابل مدیریت، می‌تواند، به کاهش تنیدگی والدین، در پذیرش نقش‌های جدید در پرورش فرزندان و دشواری‌های ناشی از آن، کمک شایان توجهی نماید. به همین ترتیب، والدین را بر آن دارد که سبک صحیح تربیتی برای پرورش فرزندان خود اتخاذ نمایند. حتماً استرس ناشی از مسئولیت‌های دشوار والدینی می‌تواند این احساس انسجام را در موارد شدید کاهش دهد. حس انسجام، خود به تنهایی نیز می‌تواند سبک تربیتی والدین را به سوی سبکی سخت‌گیرانه یا بالعکس سهل‌گیرانه سوق دهد. در این راستا، نتیجه با یافته‌های پژوهش هارتینی (۲۰۲۰) مبنی بر اینکه بین شاخص تنیدگی و احساس انسجام رابطه منفی معنادار وجود دارد همسو است (Hartini, 2020)، بدین

معنی که هر چه میزان تنیدگی بالاتر باشد، حس انسجام، پایین تر خواهد بود. از طرفی، احساس انسجام بالا در موقعیت‌های استرس زا، نقش واسطه‌ای را بازی می‌کند و به کاربرد راهبردهای انطباقی بیشتر، تمرکز بر اقدام به عمل به جای احساسات و تشویق به جستجوی حمایت‌های اجتماعی می‌انجامد که با مطالعه بابایی و همکاران (۲۰۲۳)، همسو می‌باشد (Babaei et al., 2023).

مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر، الگوی تعامل سازنده با فرزندپروری دموکراتیک، ارتباط مثبت داشت، بدین معنی که با افزایش میانگین ارتباط سازنده، میانگین استفاده از سبک فرزندپروری دموکراتیک، افزایش پیدا می‌کند، لذا می‌توان این چنین استدلال نمود که در محیط خانواده‌ای که ارتباط بین زوجین از نوع سازنده است، رضایت خاطر آنان بیشتر فراهم می‌شود، در لحظات دشوار، دچار تعارض کمتری می‌شوند و در سایه تفاهم و ارتباط متناسب با هم، روش‌های تربیتی صحیح‌تری در رابطه با فرزندان، به کار می‌برند. در ادامه، الگوی ارتباطی زوجین از نوع انتقاد - دفاع و یا توقع - کناره گیر، رابطه منفی با الگوی فرزندپروری دموکراتیک داشت به طوری که با افزایش میانگین و انحراف معیار این الگوها، میانگین استفاده از سبک فرزندپروری دموکراتیک، کاهش پیدا می‌کرد. در تبیین آن می‌توان گفت: ارتباط ناسالم بین همسران، چه از نوع، انتقاد - دفاع، که در بحث، یکی، از دیگری، انتقاد کرده و طرف مقابل در صدد دفاع از خویش است و چه در نوع توقع - کناره گیر، که به دلیل عدم گفت و شنود صحیح، از یکدیگر کناره گیری می‌کنند، زمینه ارتباط درست در خانه بین اعضا وجود نخواهد داشت، همدلی و درک متقابل که در سایه گفتگو و مهم‌تر از آن شنودگی موثر بایست به وجود بیاید، فراهم نمی‌شود و جو روانی خانواده، گرمی و پذیرش لازم را نیز نخواهد داشت که خود منجر به اتخاذ سبک تربیتی سخت گیرانه و سهل گیرانه در پرورش فرزندان، خواهد شد، که این یافته‌ها با نتایج مطالعه لواف شکری (۲۰۲۱)، عبدالله و سلیم (۲۰۲۰) و آنهار (۲۰۱۳)، مطابقت دارد (Abdullah & Salim, 2020; Anahar, 2021; Delibalta, 2013; Lavaf & Shokri, 2021). هنگامی که الگوهای ارتباطی در بین زوجین و با فرزندان، مناسب اعمال می‌شوند، بیشتر در مورد نگرش‌ها، ارزش‌ها و باورهای هم دیگر، تمایل به استفاده از جهت گیری مکالمه وجود دارد و سبک فرزندپروری دموکراتیک که پذیرش، و احترام را در دل خود دارد، از سوی پدر و مادر، مورد اتخاذ قرار می‌گیرد. اهمیت روابط درست بین زوجین و حمایت عاطفی که به الگوی ارتباط سالم در خانواده ختم می‌شود، طبق نظریه سیستمی خانواده، سلامت روان همه اعضا را تضمین می‌نماید (Calatrava et al., 2022).

نتایج پژوهش نشان داد که الگوی تعاملات سازنده با احساس انسجام، رابطه مثبت دارد، یعنی با افزایش میانگین تعاملات سازنده، میانگین حس انسجام، افزایش پیدا می‌کند و الگوی انتقاد - دفاع و یا توقع - کناره گیر، رابطه منفی با حس انسجام داشتند، به این معنی که با افزایش میانگین این دو الگو، میانگین حس انسجام، کاهش پیدا می‌کند. این یافته‌ها با مطالعه خانی و آقایی (۲۰۲۲) و هاسون و همکاران (۲۰۲۲)، همسو بود (Hasson-Ohayon et al., 2022; Khani & Aghaei, 2022). همچنین حس انسجام در رابطه بین الگوی تعاملات سازنده و متوقع - کناره گیر، با فرزندپروری دموکراتیک، نقش واسطه‌گری جزئی را دارا بود در تبیین آن، می‌توان استدلال نمود که تعاملات سازنده، زوجین با گفت و شنود و نائل آمدن به فهم درست از محیط و حس انسجام بالا نیز با توجه به مولفه‌های مدیریت پذیری، قابلیت درک و معنا، در زندگی، با هم ارتباط متقابل مثبت دارند. پس مشخص می‌شود که قابل درک و مدیریت بودن شرایط، باعث بهبود تعاملات سازنده بین زوجین می‌شود و گنجایش والدین را در برخورد با فرزندان بالا خواهد برد. لازم به ذکر است، بین الگوی ارتباطی اجتناب و متغیرهای دیگر ارتباط معناداری مشاهده نشد (Hasson-Ohayon et al., 2022). یافته‌های مربوط به متغیر اجتناب، احتمالاً نشان می‌دهند که زوجین دارای الگوی اجتناب که در پژوهش شرکت نموده اند، به دلیل جلوگیری از تنش و ایجاد احساس امنیت در خانواده و فرزندانشان، تلاش کرده اند تا از بحث و ایجاد چالش بین خود، ممانعت به عمل آورند؛ یا با این تفکر، که بحث به مجادله منتهی می‌شود، رویکرد اجتناب را انتخاب کرده‌اند.

در نهایت، نتایج پژوهش حاضر نشان داد: مدل فرزندپروری دموکراتیک، بر اساس شاخص تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی زوجین با نقش واسطه‌ای حس انسجام خود، از برآزش مطلوبی برخوردار است، به این معنا که حس انسجام خود در رابطه با شاخص تنیدگی والدین و الگوی

فرزندپروری دموکراتیک نقش واسطه یا میانجی را دارا است، که با پژوهش خاتوع (۲۰۲۱) همخوانی دارد (Khatua, 2021) که چنین تبیینی از آن بر می آید که: متغیر حس انسجام خود، با بالا بردن خویشتن داری افراد برای درک، یافتن معنا و مدیریت کردن شرایط، به کاهش تنیدگی ناشی از مسئولیت‌های فرزندپروری، بهره‌گیری از الگوهای تعاملات سازنده در خانه، کاهش استفاده از الگوی متوقع/کناره‌گیر و انتقاد/دفاع شده و منتج به استفاده از سبک فرزندپروری دموکراتیک، خواهد شد. این مهم برای فرزندان، احساس استقلال، آزادی، گرمی، پذیرش بی‌قید شرط و همدلی بین تمام اعضا را به ارمغان می‌آورد (Abdullah & Salim, 2020). استفاده والدین را از روش‌های انضباطی غیر تنبیهی، اعطای استقلال به همه اعضای خانواده، مهارت‌های ارتباطی سالم و همچنین ارتقای ظرفیت والدین برای خودتنظیمی و مراقبت از خود و فرزندان، در جهت نیل به هدف شادکامی و امنیت روانی افراد، به ویژه فرزندان، ضروری و قابل‌رسیدگی می‌باشد.

از آنجائیکه شرکت کنندگان در این پژوهش والدین دانش‌آموزان شهر تهران بودند، ممکن است متغیرهای مداخله‌گر مانند سبک زندگی و طبقات اجتماعی-اقتصادی مناطق روی نتایج تاثیر گذاشته باشد که اعتبار درونی پژوهش را با محدودیت روبرو کرده باشد. مقطعی بودن مطالعه و صورت بندی نتایج بدون در نظر داشتن تأثیر زمان بر متغیرها و روابط آن‌ها از محدودیت‌های این پژوهش محسوب می‌شود. همچنین موقعیت فرد هنگام پاسخگویی به پرسشنامه به دلیل اینکه احتمال می‌رود، افراد در شرایط محیطی و استرسی مقطعی قرار داشته باشند، باعث می‌شود که پاسخ‌های هیجانی و یا به‌دور از واقعیت موجود در زندگی فرد داده شده باشد که کنترل یا بررسی صحت و سقم آن امکان پذیر نبود.

با بررسی پیشینه نظری، مشاهده شد که پژوهش‌ها در حوزه فرزندپروری اغلب بر محور تاثیر سبک‌های فرزندپروری بر زندگی و خصوصیات فرزندان می‌گردد و جای مطالعه روی نقش متغیرهای مهم در ایجاد سبک‌های فرزندپروری، خالی می‌نماید. همچنین نقش تعدیل‌گر جنسیت فرزند، برای روشن شدن تأثیر فرهنگ ایرانی بر انتخاب بعضاً ناخودآگاه سبک فرزندپروری، پیشنهاد می‌شود. چنانچه مشخص شد تنیدگی والدین و الگوهای ارتباطی ناکارآمد بین آن‌ها می‌تواند با کاهش سبک پرورشی صحیح همراه باشد، پس لازم می‌باشد با آموزش پدر و مادرها در این خصوص، مشکلات ناشی از ارتباط ناسالم در خانواده را تا حدودی مرتفع نمود. حمایت اجتماعی، عاطفی و معنوی از والدین، به ویژه مادران، به واسطه برنامه‌ریزی برای آموزش پدران و خانواده‌های اصلی، با هدف بالا بردن کیفیت زندگی و ایجاد آرامش و بهزیستی در خانواده، پیشنهاد می‌شود. با توجه به نقش واسطه‌ای حس انسجام مابین شاخص تنیدگی و الگوهای ارتباطی زوجین، یادگیری مفاهیم مربوط به این متغیرها و ارتقاء سطح حس انسجام، در جهت کاهش مشکلات ارتباطی و شیوه فرزندپروری و افزایش کیفیت زندگی، یاری دهنده می‌باشد. آموزش‌های گروهی، در مدارس می‌تواند پیشنهاد کاربردی برای پوشش دادن طیف وسیعی از خانواده‌ها به طور عام باشد. در این راستا می‌توان به غربالگری والدین دچار مشکلات اقدام نموده و به مراکز مربوط ارجاع نمود. آموزش مهارت‌های زندگی نه تنها برای والدین، بلکه برای فرزندان، تا حدود زیادی خلاء بین نسلی و ناگاهی غیرتعمدی والدین را پوشش داده و توصیه می‌شود در مدارس، برای توسعه فردی و اجتماعی افراد جامعه، در برنامه‌های جدی آموزشی و نه ضمنی، قرار گیرد.

موازین اخلاقی

تمامی موازین اخلاقی در این پژوهش رعایت گردیده است. مقاله حاضر مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول در سال ۱۴۰۲، با کد اخلاق: IR.IAU.TNB.REC.1401.038، از دانشگاه آزاد واحد تهران شمال می‌باشد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

Extended Abstract Introduction

Parenting is one of the most significant responsibilities that parents undertake. Their mission is to nurture and organize their children to help them become complete, dynamic, and effective individuals capable of self-preservation, self-defense, and accepting parental and social responsibilities (Abedini Baltork & Mir Shamsi, 2019). Parenting styles, which refer to the specific methods adopted by parents, either individually or in interaction with each other, have a profound impact on children's personalities (Brunner et al., 2021). According to Alfred Adler, an individual's personality begins to develop in early childhood. He believed that lifelong coping strategies adopted by individuals depend on the depth of their connection with their family. When encouraged, children feel confident and valued, but when discouraged, they may feel depressed and inclined to give up (Makwana et al., 2023). Research has shown that among various parenting styles, the democratic (or authoritative) style is particularly important for child well-being and should be given special attention (Zhussipbek & Nagayeva, 2022). Baumrind suggested that a system of attitudes toward children, communication methods, and the emotional climate within the family leads to the development of specific parenting styles. Among these styles—neglectful (permissive), authoritarian, and democratic (authoritative)—democratic parents exhibit more warmth, positive control, and reasonable expectations in their parenting approach (Xien & Zakaria, 2022). Democratic parenting fosters warm, respectful, and firm interactions with children, allowing them to feel a sense of choice, participation, and unity with the family and society, thereby actively contributing to shared goals (Hidayatullah et al., 2023). Research has indicated that democratic parenting is positively associated with increased learning motivation, self-efficacy, social interactions, emotional intelligence, school maturity, study quality, and individuality, while it is negatively associated with anxiety, academic stress, and smartphone use (Harahap & Sahputra, 2023; Hidayatullah et al., 2023; Rambe et al., 2023; Sahureka & Soetjningsih, 2023).

When parents are under stress, they may feel hopeless and often lack awareness of their own emotions (Liu & Vazsonyi, 2024), which can hinder their ability to exhibit effective parenting skills (Lanyi et al., 2022). Parental stress arises from various factors, including child characteristics such as hyperactivity and inattention, parental traits like depression and feelings of competence, and situations directly related to parenting roles, such as spousal relationships and parental health (Levterova-Gadjalova & Fyodorova-Radicheva, 2024). The new responsibilities that spouses take on as parents can be inherently stressful and may lead to feelings of inadequacy in their parenting roles, especially when they feel unable to control the situation (Aprianti et al., 2024). Increased parental stress can significantly influence parenting styles, often pushing parents toward permissive or neglectful approaches (Chang et al., 2023). Research by Punyanunt-Carter et al. (2019) found that constructive communication between spouses, particularly among husbands, significantly impacts parenting styles within the family. Communication patterns within the family focus on the behavioral interactions between parents and children, influencing child socialization, parent-child relationships, and children's reactions (Punyanunt-Carter et al., 2019). Anahar (2013) demonstrated that higher levels of destructive communication patterns are significantly associated with authoritarian parenting, while higher levels of constructive communication are linked to lower levels of permissive parenting (Anahar Delibalta, 2013). Conflict and poor communication between spouses not only affect their relationship but also extend to their interactions with their children (Lavaf & Shokri, 2021). Parents who prefer conversational orientation in their relationships are more likely to adopt democratic parenting styles, allowing for open and comfortable discussions (Abdullah & Salim, 2020). Family functioning, as per the McMaster model, which includes problem-solving, communication, roles, emotional responsiveness, emotional involvement, behavior control, and general functioning, is strengthened by a high sense of cohesion among family members (Heydari et al., 2022) and impacts parenting quality and child development outcomes (Donato et al., 2023). Sense of coherence, a personality trait, helps individuals view life and its challenges in a way that makes adaptation easier (Fazeli et al., 2022). It is a positive trait associated with authoritative parenting, serving as a protective

factor against maladaptive development and external problems in children (Konaszewski et al., 2021). Mo et al. (2023) found that maternal warmth and acceptance, associated with authoritative communication patterns, can significantly manage and reduce children's problematic behaviors over time (Mo et al., 2023). Sense of coherence mediates the relationship between parental stress and the use of democratic parenting styles, reducing stress and increasing happiness and democratic parenting practices (Khatua, 2021). Hartini (2020) found a significant negative relationship between parental stress and sense of coherence, indicating that parents with lower stress levels have a higher sense of coherence, while those with higher stress levels experience lower coherence (Hartini, 2020). Khani and Aghaei (2022) found that couples with conflicts and lacking constructive interactions had a lower sense of coherence compared to harmonious couples (Khani & Aghaei, 2022).

Given the importance of healthy family communication, this study aimed to explore the structural model of the relationship between parental stress and couple communication patterns with democratic parenting styles, mediated by the sense of coherence. The hypothesis was that the structural model of parental stress and couple communication patterns with democratic parenting, mediated by sense of coherence, would have a good fit.

Methods and Materials

The research method was descriptive and correlational. The statistical population consisted of parents of elementary school students in Tehran during the 2022-2023 academic year. Based on Klein's (2016) theory, which suggests that in structural equation modeling, the sample size can range from 5 to 15 observations per measured variable, a sample size of 639 was determined. Cluster sampling was used, dividing Tehran into five geographical regions (north, east, west, south, and center), and schools were randomly selected from each region. Questionnaires were distributed to parents, ensuring confidentiality and informed consent. Out of 658 respondents, 639 valid responses were analyzed. Data were collected using the following tools:

1. **Robinson et al.'s Parenting Styles Questionnaire:** A 32-item Likert scale questionnaire measuring authoritative, authoritarian, and permissive parenting styles.
2. **Parenting Stress Index (Abidin, 1990):** A 36-item scale assessing parental distress, parent-child dysfunctional interaction, and difficult child characteristics.
3. **Couple Communication Patterns Scale (Christensen & Sullaway, 1984):** An 11-item scale measuring constructive interaction, demand/withdraw, criticism/defensiveness, and avoidance.
4. **Sense of Coherence Scale (Antonovsky, 1993):** A 13-item scale measuring comprehensibility, manageability, and meaningfulness.

Data were analyzed using descriptive and inferential statistics, including Pearson's correlation coefficient and structural equation modeling (SEM) with SPSS and LISREL software.

Findings

The data from 639 participants were analyzed. Descriptive statistics showed that the mean scores for parental stress, avoidance, constructive interaction, demand/withdraw, and criticism/defensiveness were below the cutoff points, indicating lower stress and avoidance and higher constructive interaction. The correlation matrix revealed significant positive relationships between constructive interaction, sense of coherence, and democratic parenting, while parental stress, criticism/defensiveness, and demand/withdraw had significant negative relationships with democratic parenting.

Path analysis indicated that parental stress and demand/withdraw had significant negative effects on sense of coherence, while constructive interaction had a significant positive effect. Parental stress, demand/withdraw, and criticism/defensiveness had significant negative effects on democratic parenting, while constructive interaction and sense of coherence had significant positive effects. Avoidance did not show a significant relationship with democratic parenting.

Mediation analysis revealed that sense of coherence partially mediated the relationship between parental stress, constructive interaction, and demand/withdraw with democratic parenting. However, sense of coherence did not mediate the relationship between avoidance and criticism/defensiveness with democratic parenting.

Discussion and Conclusion

The findings indicated that parental stress negatively affects democratic parenting, with higher stress levels leading to reduced use of democratic parenting styles. This aligns with previous research suggesting that increased parental stress is associated with more authoritarian parenting and less parent-child closeness. The study also found that sense of coherence partially mediates the relationship between parental stress and democratic parenting, indicating that parents with lower stress and higher coherence are more likely to adopt democratic parenting styles. This suggests that stress from parenting responsibilities can harm family relationships, pushing parents toward harsher parenting styles and negatively impacting children's mental health and social lives. Sense of coherence, by helping parents perceive their environment as meaningful and manageable, can reduce parental stress and encourage the adoption of appropriate parenting styles.

Constructive communication patterns between couples were positively associated with democratic parenting, indicating that healthy spousal communication fosters a positive family environment and encourages the use of democratic parenting methods. Conversely, destructive communication patterns, such as criticism/defensiveness and demand/withdraw, were negatively associated with democratic parenting, suggesting that unhealthy communication between spouses can lead to less effective parenting styles. This is consistent with previous research showing that healthy communication patterns within the family promote emotional support and psychological well-being for all members.

The study also found that sense of coherence positively mediates the relationship between constructive communication and democratic parenting, while it negatively mediates the relationship between demand/withdraw and democratic parenting. This highlights the importance of sense of coherence in helping parents manage stress and adopt effective parenting strategies. Parents with a higher sense of coherence are better equipped to handle the challenges of parenting and maintain healthy family dynamics.

In conclusion, the study demonstrates that the structural model of parental stress and couple communication patterns with democratic parenting, mediated by sense of coherence, has a good fit. Sense of coherence plays a crucial role in mediating the relationship between parental stress, communication patterns, and democratic parenting. This underscores the importance of fostering a sense of coherence among parents to reduce stress, improve communication, and promote effective parenting practices. Future research should explore the role of gender and cultural factors in parenting styles and consider longitudinal studies to better understand the temporal dynamics of these relationships. Additionally, interventions aimed at enhancing parental sense of coherence and communication skills could be beneficial in promoting democratic parenting and improving family well-being.

References

- Abdullah, S. H., & Salim, R. M. A. (2020). Parenting style and empathy in children: The mediating role of family communication patterns. *Humanitas: Indonesian Psychological Journal*, 17(1), 34-45. <https://doi.org/10.26555/humanitas.v17i1.13126>
- Abedini Baltork, M., & Mir Shamsi, F. S. (2019). Correlation between resilience and mental health with lifestyle and parenting styles of veterans' spouses: a case study of Ardakan city. *Iranian Journal of War and Public Health*, 11(3), 161-167. <https://doi.org/10.29252/ijwph.11.3.161>
- Alishiri, A. (2013). *The effect of positive parenting group training on parent-child relationships and symptoms of attention deficit hyperactivity disorder* <https://elmnet.ir/doc/10802794-53261>

- Anahar Delibalta, S. (2013). *The relationship among marital communication patterns, parental attitudes, and children externalizing and internalizing behavior problems* <http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12615524/index.pdf>
- Aprianti, W. P., Yandri, H., & Vitaloka, W. (2024). Nurturing emotional foundations: Investigating the impact of parenting style and parenting stress on early childhood emotional well-being. *Al-Athfaal: Jurnal Ilmiah Pendidikan Anak Usia Dini*, 7(1), 14-30. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4>
- Babaei, Z., Azar, E., Jafari, F., & Haghighi, A. H. (2023). The Effect of Perceived Stress on Psychological Distress and Psychological Well-Being with a Mediating Role of Sense of Coherence in Nurses. *Quarterly Journal of Nursing Management (IJNV)*, 12(1). <https://ijnv.ir/article-1-1015-fa.pdf>
- Babakri, H., Tahmasebi, S., & Amani, S. (2018). Validation of the Parenting Stress Index (PSI) among mothers of preschool children in Tehran. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 5(4), 29-39. <https://doi.org/10.29252/shenakht.5.4.29>
- Brummer, J., Hesse, M., Frederiksen, K. S., Karriker-Jaffe, K. J., & Bloomfield, K. (2021). How do register-based studies contribute to our understanding of alcohol's harms to family members? A scoping review of relevant literature. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 82(4), 445-456. <https://doi.org/10.15288/jsad.2021.82.445>
- Calatrava, M., Martins, M. V., Schweer-Collins, M., Duch-Ceballos, C., & Rodríguez-González, M. (2022). Differentiation of self: A scoping review of Bowen Family Systems Theory's core construct. *Clinical psychology review*, 91, 102101. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.102101>
- Chang, F., Wu, H. X., Ching, B. H. H., Li, X., & Chen, T. T. (2023). Behavior problems in deaf/hard-of-hearing children: contributions of parental stress and parenting styles. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 35(4), 607-623. <https://doi.org/10.1007/s10882-022-09869-2>
- Chung, G., Lanier, P., & Wong, P. Y. J. (2020). Mediating effects of parental stress on harsh parenting and parent-child relationship during coronavirus (COVID-19) pandemic in Singapore. *Journal of family violence*, 1-12. <https://doi.org/10.31219/osf.io/vnf4j>
- Donato, S., Barni, D., Ferraris, A., Iafate, R., De Silva, A. D., Gao, M., Miller-Graff, L. E., & Cummings, E. M. (2023). Adolescents' Victimization and Internalizing Problems: The Protective Role of Parental Sense of Coherence. *Journal of Child and Family Studies*, 32(5), 1371-1381. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02264-7>
- Fazeli, N., Soleimani Farsani, S., Farmani, F., Vakili, Y., & Ilanloo, H. (2022). The Effectiveness of Narrative Therapy on Psychological Capital and a Sense of Coherence among Spouses of Individuals Undergoing Withdrawal. *Etiad Pajohi*, 16(64), 197-218. <https://doi.org/10.52547/etiadpajohi.16.64.197>
- Harahap, K., & Sahputra, D. (2023). Democratic Parenting of Single-Parent Men and Women in Instilling Social Interaction in Children. *Scaffolding: Jurnal Pendidikan Islam dan Multikulturalisme*, 5(2), 95-109. <https://doi.org/10.37680/scaffolding.v5i2.2774>
- Hartini, P. K. N. (2020). The Relationship between Sense of Coherence and Parenting Stress in Mothers of Children with Autism Spectrum Disorder. <https://www.scitepress.org/Papers/2018/85857/85857.pdf>
- Hasson-Ohayon, I., Goldzweig, G., Braun, M., & Hagedoorn, M. (2022). Beyond "being open about it": A systematic review on cancer related communication within couples. *Clinical psychology review*, 96, 102176. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2022.102176>
- Heydari, F., Nikfarid, L., Oujian, P., Nasiri, M., & Motefakker, S. (2022). Predictors of Perceived Family Sense of Coherence in Parents of Children with Cancer. *Indian Journal of Palliative Care*, 28(1), 28-36. https://doi.org/10.25259/IJPC_107_21
- Hidayatullah, N., Siring, A., & Latif, S. (2023). The Relationship Between Democratic Parenting, Learning Motivation with Learning Outcomes of Elementary School Students. *Pinisi Journal of Education*, 3(2), 315-322. <https://ojs.unm.ac.id/PJE/article/view/44779>
- Khani, F., & Aghaei, A. (2022). Comparison of Spiritual Well-Being and Sense of Mental Coherence in Satisfied Couples and Couples with Conflict. *Journal of Pizhuhish dar din va salamat*, 8(3), 93-108. <https://journals.sbm.ac.ir/jrrh/article/view/34898>
- Khatua, C. (2021). *Effects of Father-Based Intervention on Parental Style, Stress, Sense of Coherence, and Coping in Parents of Children with Autism* <https://search.proquest.com/openview/0bcf71c78450642e7b7e78223dc0baa9/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y>
- Konaszewski, K., Kolemba, M., & Niesiobędzka, M. (2021). Resilience, sense of coherence and self-efficacy as predictors of stress coping style among university students. *Current Psychology*, 40, 4052-4062. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00363-1>
- Lanyi, J., Mannion, A., Chen, J. L., & Leader, G. (2022). Relationship between Comorbid Psychopathology in Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder and Parental Well-Being. *Developmental Neurorehabilitation*, 25(3), 151-161. <https://doi.org/10.1080/17518423.2021.1922529>
- Lavaf, H., & Shokri, O. (2021). The mediating role of couples' communication patterns in the relationship between marital conflict and internalized and externalized disorders in girls. *Journal of Family Psychology*, 1(2), 3-18. https://www.ijfpjournal.ir/article_245494.html?lang=en

- Levterova-Gadjalova, D., & Fyodorova-Radicheva, M. (2024). The specifics of parental stress in parents of children with disabilities enrolled in inclusive education. In *EDULEARN24 Proceedings* (pp. 10682-10688). <https://doi.org/10.21125/edulearn.2024.2658>
- Liu, D., & Vazsonyi, A. T. (2024). Longitudinal Links Between Parental Emotional Distress and Adolescent Delinquency: The Role of Marital Conflict and Parent-Child Conflict. *Journal of youth and adolescence*, 53(1), 200-216. <https://doi.org/10.1007/s10964-023-01921-4>
- Makwana, H., Vaghia, K. K., Solanki, V., Desai, V., Maheshwari, R., & Maheshwari, R. K. (2023). Impact of Parenting Styles and Socioeconomic Status on the Mental Health of Children. *Cureus*, 15(8). <https://doi.org/10.7759/cureus.43988>
- Mo, B., Fu, R., Liu, X., Xu, G., Liu, J., & Li, D. (2023). Longitudinal Relation between Family Socio-Economic Status and Problem Behaviors in Chinese Children: The Roles of Sense of Coherence and Maternal Warmth. *Behavioral Sciences*, 13(4), 291. <https://doi.org/10.3390/bs13040291>
- Punyanunt-Carter, N. M., LaFreniere, J. R., Norman, M. S., & Colwell, M. J. (2019). Analyzing college students from divorced and intact families and their family communication patterns and interpersonal communication motives. *Southern Communication Journal*, 84(4), 219-232. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2019.1641544>
- Rahimi, M., Mavandadi, Y., & Zare, M. (2018). The Relationship Between Attachment Dimensions and Communication Patterns of Couples with Play Behaviors in Preschool Children. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97675.html?lang=en
- Rambe, D. Y., Fadhilah, R., & Darmayanti, N. (2023). The relationship between democratic parenting patterns of parents and self-efficiency with student learning motivation of SMP TT AL Hijrah Deli Serdang SEA. *International Journal of Educational Review, Law And Social Sciences (IJERLAS)*, 3(6), 1904-1913. <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=70148>
- Sahureka, P. A. M., & Soetjningsih, C. H. (2023). Democratic Parenting and Emotional Intelligence: A Study on Teenagers from Divorced Families. *Jurnal Bimbingan dan Konseling Terapan*, 7(2), 118-124. <https://doi.org/10.30598/jbkt.v7i2.1853>
- Xien, T. L., & Zakaria, N. S. (2022). Relationship between Parenting Styles, Assertiveness and Attitudes towards Seeking Professional Psychological Help among University Students. *Asian Journal of University Education*, 18(3), 780-791. <https://doi.org/10.24191/ajue.v18i3.18969>
- Zhussipbek, G., & Nagayeva, Z. (2022). The Need to Bridge the Gap between Research on Children's Rights and Parenting Styles: Authoritative/Democratic Style as an Acultural Model for the Child's Well-Being. *Social Sciences*, 12(1), 22. <https://doi.org/10.3390/socsci12010022>